

Sosiaali- ja terveyslautakunta § 14 07.02.2017
Sosiaali- ja terveyslautakunta § 21 14.03.2017

Sosiaali- ja terveyslautakunnan tilinpäätös ja toimintakertomus 2016

43/02.06.01/2017

SOTE 07.02.2017 § 14

Lisätiedot:

talouspäällikkö vs. Tommi Koskinen, puh. (09)5056260
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kaupungin rahatoimisto on ohjeistanut 10.12.2016 annetulla valmisteluohjeella lautakuntia vuoden 2016 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen valmistelussa. Kaupunginhallitus käsittelee tilinpäätöstä ensimmäisen kerran 1.3.2016. Tässä tarkastelussa olevat luvut ovat alustavia ja saattavat muuttua vielä tilinpäätösprosessin aikana.

Talousarvion 2016 käyttötalousosan määrärahat ovat sitovia valtuustoon nähden nettomääräisinä (toimintakulut - toimintatuotot). Seuraavassa on esitetty sosiaali- ja terveyslautakunnan vuoden 2016 talousarvion toteuma tulosalueittain ja toteumaan liittyvät perustelut.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

	TP	TP	TA yht	Toteuma	Tot.
	2 014	2 015	2 016	2 016	%
3010 TOIMINTATUOTOT/TULOT	3 799 290	3 994 348	3 594 341	3 918 919	109
3500 TOIMINTAKULUT/MENOT	-29 031 995	-31 120 910	-31 926 287	-30 699 077	96
3600 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-25 232 705	-27 126 562	-28 331 946	-26 780 159	95

KV on myöntänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalle yhteensä 2 629 000 euron lisämäärärahan vuoden 2016 talousarvioon. Lisämääräraha myönnettiin kahdella eri päätöksellä. 13.6.2016 § 33 myönnettiin 296 000 euroa, joka kohdistui terveysaseman väistöstä johtuviin kustannuksiin ja 14.11.2016 § 59 myönnettiin 2 333 0000 euroa perustuen syksyllä 2016 laadittuun toteumaennusteeseen. Sosiaali- ja terveyslautakunnan käyttötalouden toteumaa on jäljempänä tarkasteltu suhteessa edellä mainituilla lisämäärärahoilla muutettuun talousarvioon.

Sosiaali- ja terveystoimen toimialan toimintakateen toteuma oli 26,78 miljoonaa euroa (95 %). Toimialan tulojen toteuma oli 3,9 miljoonaa euroa (109 %). Vuoden 2015 tilinpäätökseen nähden tulot pienenevät noin 75 000 euroa. Valtuuston myöntämän lisämäärärahan perusteena ollut tuloennuste laadittiin syksyllä 2016 varovaisesti olettaen, että tulojen kehitys noudattaa alkuvuoden aikana toteutunutta keskimääräistä kehitystä. Tulojen kehitys

kuitenkin parantui loppuvuoden aikana, mistä johtuen tulot ylittivät budjetoidun. Tulojen vähentyminen suhteessa vuoteen 2015 selittyi vanhuspalvelujen myynti- ja maksutuottojen vähentymisellä, kun tulosalueen palvelujen tuotanto on esimerkiksi laitoshoidon osalta siirtynyt kaupungin omista yksiköistä ostopalveluihin.

Toimialan menojen toteuma oli 30,7 miljoonaa euroa (96 %). Menot pienenevät vuoteen 2015 nähden 1,4 % (425 000 euroa). Talousarvion määrärahan reilu alittuminen sekä menojen vähentyminen edellisvuoteen nähden johtuu suurelta osin erikoissairaanhoidon vuoden 2016 toteumasta, joka oli noin 7,7 % edellisvuotta alhaisempi. Erikoissairaanhoidon lisäksi myös vanhuspalvelujen menot pienenevät vuoteen 2015 verrattuna merkittävästi, noin 4,6 %.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat usein luonteeltaan sellaisia, että menojen ennustaminen ja usein karsiminenkin on haasteellista. Näin on ennen kaikkea subjektiivisten oikeuksien osalta, joihin liittyvät palvelut tulee järjestää määrärahoista riippumatta.

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

	TP	TP	TA yht	Toteuma	Tot.
	2 014	2 015	2 016	2 016	%
3010 TOIMINTATUOTOT/TULOT	81	85		112	-100
3500 TOIMINTAKULUT/MENOT	-585 035	-635 046	-604 474	-526 557	87
3600 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-584 954	-634 961	-604 474	-526 445	87

Sosiaali- ja terveystoimen hallinnon toimintakate alitti määrärahan noin 78 000 eurolla toteuman ollessa 87 %. Alitus johtuu pääasiassa vuodelle 2016 tarkoitettujen kehittämishankkeiden siirtymisestä, jolloin näihin budjetoitua määrärahaa ei ole käytetty. Ostopalvelujen toteuman ohella hallinnon alitus johtuu henkilöstökulujen odotettua alhaisemmasta toteumasta. Sotehallintoon on budjetoitu koko toimialaa koskevia eläkemaksuja, joiden toteuma vaihtelee vuosittain jonkin verran.

Sosiaalipalvelut

	TP	TP	TA yht	Toteuma	Tot.
	2 014	2 015	2 016	2 016	%
3010 TOIMINTATUOTOT/TULOT	902 028	836 901	896 401	1 044 413	117
3500 TOIMINTAKULUT/MENOT	-6 136 088	-6 740 079	-7 135 900	-7 210 930	101
3600 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 234 059	-5 903 177	-6 239 499	-6 166 517	99

Sosiaalipalvelujen tulosalueen toimintakate alitti talousarvion määrärahan 1,2 % (78 982 euroa). Alitus johtuu pääosin tulojen oletettua suuremmasta toteumasta. Tulot ylittivät talousarvion 17 %:lla, eli noin 148 000 euroa. Kasvanut tulojen määrä johtuu pääasiassa pakolaisten vastaanottoon liittyvien valtiolta saatavien korvausten kasvusta. Sosiaalipalvelujen tulosalueen tulot ovat siis aina riippuvaisia menoista.

Tulosalueen menot ylittivät talousarvion 1,1 % eli noin 75 000 euroa. Vuoteen 2015 nähden menot kasvoivat 7 %, eli noin 471 000 euroa. Menojen ylitys johtuu pääasiassa toimeentulotukimenojen kasvusta. Toimeentulotukimenojen kasvu lisää myös valtionosuutta sekä pakolaisiin kohdistuessaan valtion täyskorvauksia.

Vuoden 2015 tilinpäätökseen verrattuna sosiaalipalvelujen tulosalueen palvelujen ostot kasvoivat 8,4 % eli noin 376 000 euroa. Tästä noin 200 000 euroa kohdistuu kehitysvammahuollon palveluihin ja 138 000 euroa lastensuojeluun.

Vanhuspalvelut

	TP	TP	TA yht	Toteuma	Tot.
	2 014	2 015	2 016	2 016	%
3010 TOIMINTATUOTOT/TULOT	2 165 545	2 247 838	1 918 920	1 923 722	100,3
3500 TOIMINTAKULUT/MENOT	-9 167 899	-9 600 476	-9 393 538	-9 158 919	97,5
3600 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-7 002 353	-7 352 638	-7 474 618	-7 235 197	96,8

Vanhuspalvelujen rakennemuutos aloitettiin Villa Bredan vanhainkodin toiminnan lopettamisella vuoden 2016 alussa. Tällä on ollut vaikutusta sekä käyttötalouden toteumaan että toisaalta toteuman ennustamiseen. Vanhuspalvelujen tulosalueen toimintakatteen toteuma oli 7,24 miljoonaa euroa, mikä alittaa talousarvion noin 239 000 eurolla. Alitus johtuu pääasiassa ostopalvelujen arvioitua pienemmästä toteumasta.

Vanhuspalvelujen tulojen toteuma oli 100,3 %. Tulot toteutuivat siis lähes muutetun talousarvion mukaisina. Vuoden 2015 tilinpäätökseen nähden tulot kuitenkin laskivat noin 324 000 euroa. Tulojen laskun pääasiallisena syynä on palvelujen rakennemuutos vuoden 2016 aikana.

Tammikummun sairaalan maksutuotot laskivat vuoteen 2015 verrattuna noin 96 000 euroa. Tämä johtuu sairaalan odotettua pienemmästä käyttöasteesta sekä siitä, että toteutuneiden asiakkuuksien joukossa on ollut odotettua vähemmän pitkäaikaispotilaita. Tammikummun sairaalan toiminta loppuu vuoden 2017 alkupuolella. Tämän lisäksi Villa Bredan vanhainkodin asiakkaat ovat olleet vuoden 2016 ajan ostopalvelutoiminnan piirissä, mikä on pienentänyt asiakasmaksutuottoja laskennallisesti noin 50 000 eurolla. Lisäksi Villa Bredan palvelukeskuksen ateriamyynnin tilapäinen siirto ulkoisen palveluntuottajan hoidettavaksi on vähentänyt tuloja noin 113 000 eurolla. Myös laitoshoidosta perittävät kotikuntakorvaukset ovat vähentyneet noin 38 000 eurolla.

Samalla kun vanhushpalvelujen tulot ovat laskeneet, myös menoissa on merkittävää laskua aiempiin vuosiin. Vuoteen 2015 verrattuna vanhushpalvelujen menot laskivat noin 442 000 euroa, eli 4,6%. Merkittävintä menojen lasku on henkilöstökuluissa, jossa on Villa Bredan toiminnan lopettamisesta johtuen laskua noin 15 % (778 000 euroa). Omaishoidon tuen menot ovat kasvaneet vuoden takaisesta tilanteesta noin 71 000 euroa.

Terveydenhuolto

	TP	TP	TA yht	Toteuma	Tot.
	2 014	2 015	2 016	2 016	%
3010 TOIMINTATUOTOT/TULOT	408 289	504 917	446 700	570 013	128
3500 TOIMINTAKULUT/MENOT	-3 529 269	-3 878 303	-4 241 636	-4 258 189	100
3600 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3 120 980	-3 373 386	-3 794 936	-3 688 176	97

Terveydenhuollon toimintakate alitti talousarvion noin 2,8%, eli noin 107 000 euroa. Alitus johtuu pääasiassa odotettua suuremmasta tulokertymästä (128%, 123 313 euroa).

Terveydenhuollon käynneistä ulkokuntalaisilta perittävät kotikuntakorvaustuotot kasvoivat vuodesta 2015 noin 27 %. Kasvu on edelleen huomattava, kun huomioidaan että tulojen kasvu on ollut samalla tasolla vuodesta 2014 alkaen, kun terveydenhuollon vapaa liikkuvuus astui voimaan. Asiakasmaksutuotot ovat kasvaneet vuodesta 2015 noin 17 %, mitä voidaan pitää suhteellisen maltillisena kasvuna, koska asiakasmaksuja korotettiin vuodelle 2016 noin 29 %. Kokonaisuutena terveydenhuollon toimintatuotot kasvoivat 12,9% eli 65 000 euroa.

Terveydenhuollon menot ylittivät talousarvion 0,4%, eli noin 16 000 euroa. Vuodesta 2015 menot ovat kasvaneet noin 9,8 %. Menojen kasvu johtuu henkilöstökulujen sekä palveluostojen kasvusta. Henkilöstökulujen kasvussa näkyy esimerkiksi sisäilmaongelmista johtuvat sairauspoissaolot sekä toisaalta myös kaupunginhallituksen 27.5.2015 § 125 terveydenhuoltoon perustamat uudet vakanssit.

Ostopalvelujen toteuman kasvussa taas näkyy terveystaseman remonttiin liittyvä muuton kustannukset, sekä myös kunnilta ja kuntayhtymiltä ostettujen terveyskeskuspalvelujen sekä kiireellisten terveyskeskuskäyntien kasvu.

Suun terveydenhuolto

	TP	TP	TA yht	Toteuma	Tot.
	2 014	2 015	2 016	2 016	%

3010 TOIMINTATUOTOT/TULOT	323 347	404 606	332 320	380 659	114,5
3500 TOIMINTAKULUT/MENOT	-1 239 828	-1 259 877	-1 350 739	-1 235 213	91,4
3600 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-916 482	-855 271	-1 018 419	-854 554	83,9

Suun terveydenhuollon toimintakatteen toteuma oli noin 84%. Tulot ylittyivät noin 48 000 euroa ja menot alittuivat noin 116 000 euroa. Tulosta voidaan pitää varsin hyvänä, kun huomioidaan esimerkiksi terveysaseman remontin aikaisesta väistöstä johtunut noin 70 000 euron lisäkustannus. Väistöjärjestelyistä johtuen suun terveydenhuollon henkilöstöresurssi on ollut normaalia pienempi, joten mahdollinen kustannuksissa saatu säästö on näkynyt käyntimäärien ja sen myötä myös esimerkiksi toimintatuottojen vähentymisenä vuoteen 2015 verrattuna.

Erikoissairaanhoito

	TP	TP	TA yht	Toteuma	Tot.
	2 014	2 015	2 016	2 016	%
3500 TOIMINTAKULUT/MENOT	-8 373 877	-9 007 128	-9 200 000	-8 309 270	90
3600 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-8 373 877	-9 007 128	-9 200 000	-8 309 270	90

Erikoissairaanhoidon toteumassa tulee vuoden 2016 osalta huomioida kesäkuussa 2016 maksettu HUS:in vuoden 2015 ylijäämän palautus (n. 332 000 euroa). Palautus kuuluu periaatteessa vuodelle 2015, ja mikäli vuosien 2015 ja 2016 toteuma ”korjataan” palautus huomioiden, voidaan todeta, että vuoden 2016 toteuma on noin 34 000 euroa pienempi kuin vuoden 2015 toteuma. Tämä tarkoittaa noin 0,4 %:n vähentymistä toteumassa. Kehitystä voidaan näinkin ollen pitää erinomaisena, koska vuosina 2005-2015 erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu on ollut keskimäärin noin 6 % vuodessa.

Vuonna 2016 laskutettujen erikoissairaanhoidon tuotteiden lukumäärä nousi vuodesta 2015 noin 2,6 % mutta laskutetun tuotteen keskihinta laski 10,3 %.

Sosiaali- ja terveystoimintajohtaja:

Lautakunta päättää merkitä tiedoksi vuoden 2016 käyttötalouden toteuman.

Päätös:

Lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen

SOTE 14.03.2017 § 21

Lisätiedot:

talouspäällikkö vs. Tommi Koskinen, puh. 050 383 4260
sosiaali- ja terveysjohtaja Ulla Tikkanen, puh. 050 355 3246
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Talous

Sosiaali- ja terveyslautakunta on 7.2. kokouksessa merkinnyt tiedoksi vuoden 2016 käyttötalouden toteuman. Tämän käsittelyn jälkeen tilinpäätöksen käyttötalousosaan on tarkistusten johdosta tehty tulosvaikutukseltaan suhteellisen pienehköjä muutoksia, jotka johtuvat osto- ja myyntilaskutusten jaksotuksiin ja oikeellisuuteen tehtyihin tarkastuksiin sekä esimerkiksi henkilöstökoulutuksista saataviin korvauksiin. Muutosten vaikutus koko toimialan sitovaan toimintakatteeseen on 21 776 euroa.

Toiminta

Toimintaympäristön muutokset heijastuvat sosiaali- ja terveyspalveluihin ja ohjaavat kehittämistä. Valtakunnallinen sote-uudistus ja siihen liittyvä lainsäädäntövalmistelu on edellyttänyt lausuntojen antamista ja osallistumista paikalliseen valmisteluun aluksi pääkaupunkiseudun kontekstissa ja myöhemmin Uudenmaan maakunnan sote-tiimissä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiluonnokseen annettiin lausunto 7.11.2016. Valinnanvapautta koskevat lakiluonnokset julkaistiin joulukuussa ja lausunnon antaminen siirtyi vuoteen 2017.

Pääkaupunkiseudun sote- erillisselvitykseen liittyvää valmistelutyötä tehtiin kevään aikana, mutta koska se ei johtanut ratkaisuun, on keskitytty maakuntatasoiseen valmisteluun.

Syksyn aikana varauduttiin toimentulotuen siirtymiseen Kelaan 1.1.2017. Pakolaisten vastaanottoa kuntiin koordinoi ELY-keskus ja Kauniainen täytti kaupungille annetun veloitteen vastaanottaa vuonna 2016 yhteensä 22 pakolaista ja turvapaikanhakijaa.

Kauniaisten terveysasema on ollut edelleen vetovoimainen ja terveydenhuoltolain 48 § (2014) perustuen oli vuoden 2016 loppuun mennessä terveysasemalle kirjautuneita jo yli 1000.

Apotti on asiakas- ja potilastietojärjestelmä- ja toiminnanmuutoshanke, joka tukee sote-uudistuksessa keskeistä ajatusta palvelujen integraatiosta. Hanke on edennyt suunnitellusti ja ensimmäinen käyttöönotto on syksyllä 2018. Hankkeen edetessä se vaatii yhä enemmän kuntien asiantuntijaresursseja. Kauniaisista on hankkeessa 40 % työajalla kaksi Apotti-asiantuntijaa, IT-asiantuntija ja lisäksi useita asiantuntijoita eri valmisteluryhmissä.

Strategian toteutuminen

Palvelurakenteen keventämisen, asiakaslähtöisen toiminnan sekä palvelujen tarkoituksenmukaisen kohdentamisen ja väestön terveyserojen kaventamisen näkökulmat ovat mukana jokaisessa toimialalle merkittävässä kaupungin strategista painopistettä toteuttavassa tavoitteessa.

Ikääntyvien toimintakyvyn edistäminen - tavoitteessa (strateginen tavoite 2) kehittämistyö on kohdentunut vanhuspalvelujen palvelurakenteen uudistamiseen ja kotihoidon kehittämiseen.

Vanhuspalvelut muotoutuvat uudelleen, kun 22-paikkaisen Villa Bredan vanhainkodin toiminta lopetettiin vuoden 2016 lopussa. Välittömästi sen jälkeen alkoi suunnittelu Tammikummun terveyskeskussairaalan toiminnan lopettamisesta ja jatkettiin yhteistyötä Espoon kanssa sairaalapalvelujen hankkimisesta Espoon vuonna 2017 valmistuvasta sairaalasta. Tähän kokonaisuuteen liittyy kotihoidon ja kotikuntoutuksen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tukevien palvelujen uudistaminen. Sitä on toteutettu myös GeroMetro-hankkeessa, jossa oli osallistujia vanhuspalveluista ja suun terveydenhuollosta.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämistä tukeva strateginen tavoite 5, on toteutunut yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toiminta on ollut toimintamallien selkiyttämistä ja kuvaamista neuvolapalveluissa, kouluterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa. Perhetyön ja lasten ja nuorten kuntoutuksen palveluketjuja ja osaamista on vahvistettu työnjaon keinoin. Lapsiperheille myönnettävän kotipalvelun avulla on voitu antaa tukea matalalla kynnyksellä. Resurssia on kohdennettu myös maahanmuuttajaperheisiin. Nuorisotakuun piiriin kuuluvat, pitkäaikaistyöttömät ja maahanmuuttajat ovat olleet erityisiä kohderyhmiä. Toteutettuihin omaishoitajien ja pitkäaikaistyöttömien terveystarkastuksiin on osallistuttu odotettua vähemmän.

Talouden ja hallinnon kehittämiseen liittyvää strategista tavoitetta 7 on toteutettu monella tavalla. Se on ollut mm. vastaanoton toimintamallien uudistamista muuttamalla työnjakoa tarkoituksenmukaiseksi, hoitopolkujen tarkentamista sekä asiakkaan nostamista keskiöön mm. palvelumuotoilun keinoin. Sähköisistä palveluista, mm. kansallinen terveysarkisto, omahoitokirjasto, sähköinen terveystarkastus ja valmennusohjelma ovat edenneet. Ne on liitetty osaksi hoitoprosessia ja osaltaan tukevat palvelujen tarkoituksenmukaista kohdentamista. Toimintatapojen muutokset vaikuttavat osaltaan palvelutuotannon tuottavuuden nostamiseen.

Talouden seurannan ja toiminnan kehittämisen tueksi toimiala osallistui keskisuurten kuntien vertailuun. Kauniaisten sosiaali- ja terveystaloudet sijoittui vertailussa Keravan ja Kirkkonummen tasolle.

Liite 1. Sosiaali- ja terveystalouden toimintakertomus 2016

Liite 2. Strategisten tavoitteiden toteuma 2016

Sosiaali- ja terveystalouden johtaja:

Lautakunta hyväksyy sosiaali- ja terveystalouden tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vuodelta 2016 liitteiden mukaisesti ja lähettää asian edelleen kaupunginhallituksen käsittelyyn.

Päätös:

Lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen